

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**



**ВІДНОВЛЕННЯ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ
ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ**

Збірник тез доповідей Круглого столу

17 березня 2023 року

Львів – 2023

Відновлення довілля України внаслідок збройної агресії росії :
збірник тез доповідей Круглого столу, м.Львів, 17 березня 2023 року.
Львів: ЛДУ БЖД, 2023. 120 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Андрій КУЗИК, доктор сільськогосподарських наук, професор
Наталія ГРИНЧИШИН, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Тарас ШУПЛАТ, кандидат сільськогосподарських наук

Збірник укладено за тезами доповідей Круглого столу «Відновлення довілля України внаслідок збройної агресії росії» 17 березня 2023 року.

Матеріали друкуються українською та англійською мовами.

УДК 314.1:504

ВІЙНА ЯК ЧИННИК ДЕПОПУЛЯЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

*Н. М. Гринчишин, к.с-г.н., доц.; Р. Т. Парицик, здобувач
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

Зміна динаміки чисельності населення України з часів незалежності характеризується як критична демографічна ситуація, що пов'язана із постійним зменшенням чисельності населення з 1994 року.

Депопуляція населення, зумовлена низькою народжуваністю через економічну ситуацію в країні, суттєво вплинула на вікову структуру. Піраміда вікової структури змінилася зі стаціонарного типу на регресивний, особливістю якого є переважання серед населення людей старших вікових груп (рис.1).

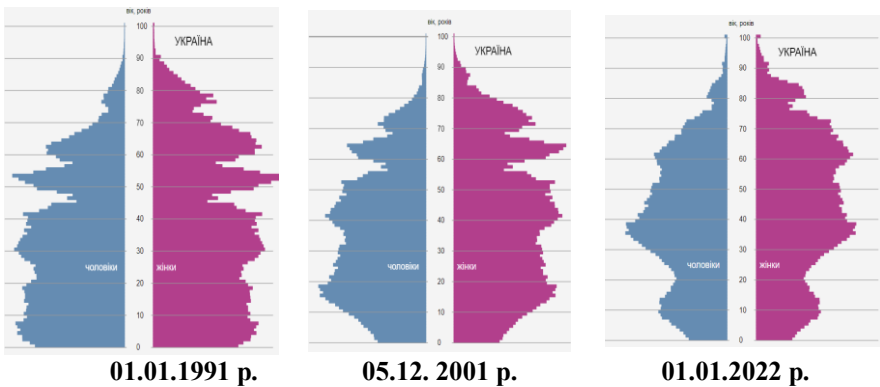


Рисунок 1 – Вікова структура населення країни [1]

Однак, основною причиною депопуляції населення є високий рівень смертності. Україна в міжнародному рейтингу країн за рівнем смертності в 2013 році займала 2 місце, в 2017 році – 5, в 2021 році - 4 місце [2].

Структура смертності населення України за останні 5 років вказує на те, що головною причиною смертності є хвороби системи кровообігу (рис. 3). Надвисокий рівень смертності від цих захворювань пов'язаний із забрудненням атмосферного повітря [3]. Новоутворення в структурі смертності населення посідали друге місце до 2020 року (рис. 2).

Додаткова смертність населення, спричинена епідемією коронавірусної інфекції Covid-19, спостерігалася протягом 2020-2021 рр.(рис. 2), а в 2021 р. вона була більшою від новоутворень.

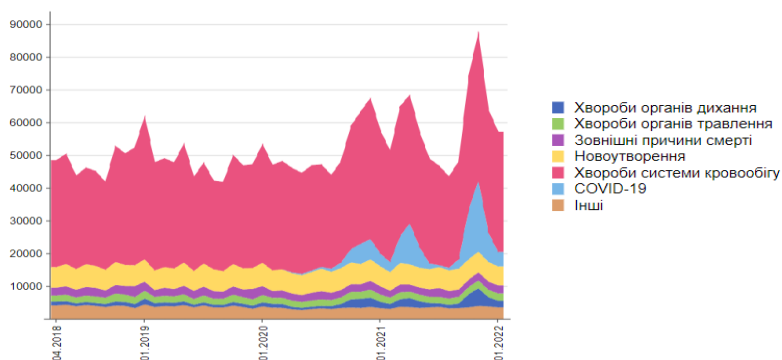


Рисунок 2 – Смертність населення України за останні 5 років [1]

Збройна агресія росії проти України поглибила депопуляційну кризу: збільшилася додаткова смертність через війну, внутрішнє переміщення, зростання еміграції (біженці), зменшення народжуваності.

За результатами дослідження [4], населення України може скоротитися на 24-33% залежно від тривалості війни. Ефект буде особливо помітним для дітей та населення продуктивного віку. Така оцінка не враховує додатковий фактор: підвищення смертності через довгостроковий вплив кризи охорони здоров'я, спричинений пораненнями, інфекційними хворобами та іншими травмами. Цю ситуацію можна визначити як демографічну трагедію через кілька причин.

Перша – це втрата життів. Війна спричинила невідому кількість смертей військових та цивільних (точні дані недоступні). Ця кількість різна в різних джерелах.

Друга причина – вплив війни на географічний розподіл населення. Це значно вплинуло на вікову структуру населення, оскільки велика частина жінок усіх вікових груп, дітей та підлітків покинули свої регіони.

Третя причина – багато біженців переїхали до інших країн, покинувши свої сім'ї, власність, навчання та роботу. За інформацією вищої комісії з питань біженців ООН, кількість біженців з України з 24 лютого становила 6,6 млн. Комісія також оцінила, що 2,1 млн українців в'їхали до України. Це можна вважати приблизною оцінкою того, скільки українців повернулося до рідної країни, коли ситуація в певних регіонах покращилася.

Неможливо оцінити, скільки біженців повернеться. Це залежатиме від багатьох факторів, включно з тривалістю війни, її інтенсивністю в місцях постійного проживання біженців та ситуації в країні після закінчення війни.

Четверта причина – зниження народжуваності. Невизначеність майбутнього, спричинена війною, може ускладнити ухвалення рішення про народження дитини для жінок та сімей.

П'ята причина – це висока частка людей похилого віку в структурі населення. Є висока ймовірність того, що нова вікова структура країни матиме менше молоді та більше людей старшого віку.

Отже, розпочата росією війна проти України стала потужним чинником депопуляції населення, який спричинив значну міграцію через її початок. За такої ситуації, політика післявоєнного відновлення України має бути спрямована на повернення населення, яке мігрувало в інші країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державна служба статистики України. URL: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
2. Список країн за рівнем смертності. URL: [https:// uk.wikipedia.org/wiki/Список_країн_за_рівнем_смертності](https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_країн_за_рівнем_смертності)
3. Гринчишин Н.М., Мричко М.М. Роль екологічного фактора в депопуляції населення України : Зб. наук. праць XVII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів «Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності». Львів: ЛДУ БЖД, 2022. С.206-209.
4. Демографічна трагедія України: другий голодомор? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/06/28/688487/>